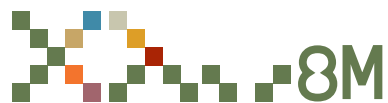

Teixint CURES

DIA INTERNACIONAL DE LES DONES _2024

**“Els treballs de cures són invisibles, però imprescindibles.
Tenen sexe, origen i classe social”**

Índex

8-M Origen del Dia Internacional de les Dones	3
8-M Teixint cures	4
8-M Introducció 8-M Els treballs invisibles	5
8-M Els treballs de cures	6
Dones i cures en primera persona Autora: Márcia Botelho de Oliveira	14
Efímera Ecofeminisme, art efímer	19
Efímera Conceptes	20
Agenda activitats 8-M 2024	21
Agraïments Crèdits	23

8-M Origen del Dia Internacional de les Dones¹

Des de fa més de cent anys, el 8 de març és un dia que celebra els drets conquerits per les dones en tots els àmbits i commemora la llarga història de lluites i sacrificis per aconseguir-los.

Els motius pels quals es va establir un dia per reivindicar el lloc de la dona en la societat sembla que són clars. No obstant això, per què fer-ho precisament un 8 de març?

La data del 8 de març no es deu a un fet aïllat, sinó que respon a una lluita contínua de les dones. Els primers indicis els trobem a mitjans del segle xx, quan van sorgir els primers grups feministes que lluitaven pel sufragi femení, la reivindicació de la igualtat i la denúncia de l'opressió social, familiar i laboral.

El 8 de març de 1857 les treballadores de la indústria tèxtil de Nova York, conegudes com a *garment workers*, van organitzar una protesta per lluitar contra les precàries condicions laborals i els baixos salaris. Va ser la primera gran manifestació en la qual reclamaven el reconeixement dels seus drets.

Així mateix, el 8 de març de 1908 a Nova York, en record d'aquella primera manifestació de 1857, 15.000 dones van participar en una altra mobilització que, sota l'eslògan «Pa i roses», tenia com a finalitat aconseguir el dret al vot, un millor salari, una reducció de l'horari laboral i la fi del treball infantil.

Va ser també en el mes de març, el dia 25 de l'any 1911, quan més de 140 joves treballadores, la majoria immigrants italianes i jueves, van morir en el tràgic incendi de la fàbrica tèxtil Triangle Shirtwaist, a la ciutat de Nova York. Aquest succés va tenir grans repercussions en la legislació laboral dels Estats Units i en les celebracions posteriors del Dia Internacional de les Dones es va fer referència a les condicions laborals que van conduir al desastre.

Aquests primers fets van servir de precedent per tal que en els anys següents milers de dones de diferents països sortissin al carrer per reivindicar els seus drets.

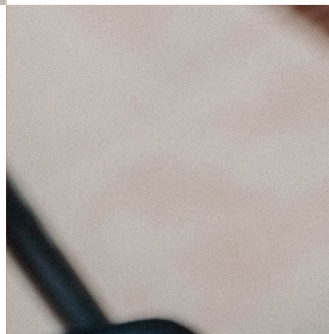
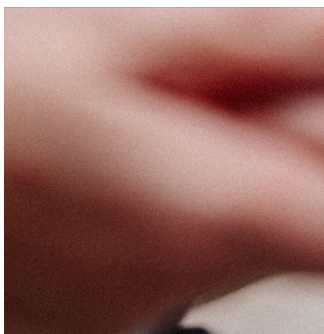
Als Estats Units, el 28 de febrer de 1909 va ser l'escenari de la primera celebració del Dia Nacional de la Dona.

A Europa va ser el 19 de març de 1911 quan a Alemanya, Dinamarca i Suïssa es va celebrar per primera vegada el Dia Internacional de la Dona Treballadora.

A l'Estat espanyol, el primer Dia Internacional de la Dona es va celebrar l'any 1936, liderat per Dolores Ibárruri, la *Pasionaria*.

No serà, però, fins a l'any 1975 que l'ONU institucionalitza el 8 de març com el Dia Internacional pels Drets de la Dona i la Pau Internacional.

¹ SABINO ARANA FUNDACIÓ (2023), «[8 de marzo: cronología de la lucha de las mujeres](#)» [en línia]. [Consulta: 5 febrer 2024]

8-M Teixint cures

Aquest 8-M del 2024 iniciem un projecte de reivindicació i visibilització del treball que les dones han fet i fan en el context de l'economia submergida i que, per la seva importància i extensió de l'estudi, durarà fins al 8-M del 2025:

- 8-M del 2024: Treballs de cures en l'àmbit domèstic i la seva relació amb les cadenes globals de cures.
- 15-O del 2024: Treballs en l'àmbit rural.²
- 8-M del 2025: Treballs en la indústria tèxtil.

Tal com J. Silvestre Rodríguez explica:

«A part del treball agrari, les dones ocuparen, per una banda, indústries o ocupacions que eren una “extensió”³ del treball a la llar, bàsicament el servei domèstic, el tèxtil i el vestit i l'alimentació.» (Capel, 1986)⁴

El títol de la campanya resumeix les tres fases del projecte i és també una reivindicació de la sororitat entre dones, ja que en aquests àmbits la xarxa entre dones és fonamental, tant per tenir cura dels fills, filles i progenitors propis, com per mantenir-se ocupada dins del sector.

Teixint CURES

² 15 d'octubre – Dia Internacional de les Dones rurals.

³ Extensió en el sentit que les mateixes feines que feien en l'àmbit domèstic les continuen duent a terme fora de la llar.

⁴ SILVESTRE RODRÍGUEZ, J. (2005), «El grado de discriminación salarial de las mujeres en España, 1930: una primera aproximación», Investigaciones de Historia Económica (primavera) núm. 2, Universidad de Zaragoza, p. 11 [en línia]. [Consulta: 2 gener 2024]

8-M Introducció

Tal com ens explica Dolors Comas d'Argemir i Cendra:⁵ «Les cures han estat especialment invisibles per tres raons bàsiques: perquè és la família la principal institució on es duen a terme, de forma gratuïta i altruista; perquè és difícil catalogar-les com a formes de treball, en estar impregnades d'afecte i obligació moral, i, finalment, perquè són les dones les que les porten a terme i estan fortament naturalitzades. Aquests factors dificulten la possibilitat de percebre'n el valor econòmic, així com el caràcter crucial per a la reproducció social.»⁶

A més, com ens relata Intermón Oxfam: «Des d'una perspectiva més profunda, cal assenyalar que la nostra prosperitat econòmica depèn de l'enorme contribució (no reconeguda) que aporten les dones a través del treball de cures no remunerat i remunerat. Les nostres economies se sostenen sobre els milions d'hores que cada dia les dones dediquen a aquests treballs.»⁷

8-M Els treballs invisibles

Què és l'economia submergida?

Per a l'OCDE,⁸ es tracta d'aquelles activitats que són productives en sentit econòmic i relativament legals, però que s'amaguen de manera deliberada a l'Administració pública.

⁵ Catedràtica d'antropologia social i política.

⁶ COMAS-D'ARGEMIR, D. (2019), «[Cuidados y derechos: El avance hacia la democratización de los cuidados](#)», p. 13-29. Dins: Cuadernos de antropología social, (49) [en línia]. [Consulta: 12 febrer 2024]

⁷ PALACIOS BRICEÑO, A. M. (2019), [Al cuidado de la vida: Relatos de mujeres nicaragüenses en el sector del trabajo de hogar y de cuidados en Bizkaia y Gipuzkoa](#), Intermón Oxfam, p. 2 [en línia]. [Consulta: 12 febrer 2024]

⁸ Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics.

Quina és la principal conseqüència de treballar en l'economia submergida?

La precarietat n'és la principal conseqüència. Partint de la necessitat d'ingressos de la treballadora, el treball submergit genera desprotecció en tots els àmbits:

- Es troba sense cobertura mèdica en cas d'accident o baixa per malaltia.
- En cas de problemes és difícil reclamar, per exemple, un acomiadament.
- Es perden els possibles beneficis derivats de les cotitzacions a la Seguretat Social, ja que legalment el període de treball no ha existit i, per tant, no s'ha computat per a drets com l'atur o la jubilació.

8-M Els treballs de cures

De quina mena de treball parlem?

El terme *treball* abasta un ampli ventall de tipologies i categories. Però en aquest context ens referirem al **treball domèstic i de cures**:

- No remunerat.
- Remunerat:
  - En l'àmbit de la llar.
  - En les professions feminitzades enteses com una extensió de les tasques de cura.

Què són els treballs de cures?

«[...] el treball domèstic, i especialment tenir cura de la canalla, constitueix la major part del treball en aquest planeta [...]»⁹

El treball domèstic i de cures engloba aquelles activitats fonamentals de sosteniment, benestar i reproducció de la vida, i també de producció d'elements essencials per al seu manteniment (àpats, roba, higiene, etc.). Són treballs quotidians sense els quals la vida no podria existir.

Aquest conjunt de tasques ha estat desenvolupat tradicionalment per les dones, quasi en solitari, i no han estat valorades socialment ni econòmicament. Si bé els homes cada cop hi participen més, ara com ara encara ho fan en una proporció molt inferior a la de les dones. ara com ara encara ho fan en una proporció molt inferior a la de les dones.

⁹ DUCH PLANA, M. (2023), «Anar a servir: minyones a Catalunya», *Pa i roses. Píndoles per a una altra història de la Catalunya del segle xx*. Editorial Base, p. 128.

La cura sovint és invisible i les tasques que implica queden relegades a l'àmbit de la llar, on són ignorades o menys valorades. Aquesta manca de reconeixement en dificulta el repartiment, la dignificació com a treball i l'atenció a les condicions de vida de les persones que la duen a terme. Quan parlem de treballs de cures ens referim a una llarga llista de tasques categoritzades de la següent manera:

Cures indirectes	Cures directes personals i relacionals	
Tasques de la llar	Filles i fills	Àvies, avis i persones dependents
<p>Comprar.</p> <p>Netejar.</p> <p>Fer la bugada.</p> <p>Netejar la cuina i el bany.</p> <p>Rentar els plats, posar i treure el rentaplats.</p> <p>Cuinar.</p> <p>Pensar els menús.</p> <p>Fer els llits.</p> <p>Mantenir la casa en ordre.</p> <p>Fer tasques de manteniment (bricolatge).</p> <p>Tenir cura de les mascotes.</p> <p>Organitzar festes i celebracions familiars.</p> <p>Fer gestions externes (bancs, encàrrecs...).</p> <p>Administrar els ingressos i les despeses.</p> <p>Parar i desparar taula.</p> <p>Portar el cotxe al taller.</p> <p>Altres.</p>	<p>Portar i recollir els infants d'escola i d'altres activitats com les extraescolars.</p> <p>Participar en l'AFA i l'escola.</p> <p>Ajudar amb els deures dels infants.</p> <p>Supervisar l'ús de les pantalles.</p> <p>Assignar-los responsabilitats adequades a la seva edat.</p> <p>Llevar-se a la nit quan es desperten.</p> <p>Comprar-los roba i calçat.</p> <p>Jugar.</p> <p>Mirar l'agenda escolar i preparar les tasques.</p> <p>Conversar-hi.</p> <p>Conèixer les seves amistats.</p> <p>Conèixer els seus gustos musicals, aficions...</p> <p>Escollir joguines i contes adequats a la seva edat.</p> <p>Animar-los a triar estudis i professions que els agradin.</p> <p>Consolar-los quan estan tristos o tristes.</p> <p>Abraçar-los i fer-los petons.</p> <p>Tenir cura de la seva salut i administrar-los medicaments si cal.</p> <p>Altres.</p>	<p>Visitar-les.</p> <p>Escoltar-les.</p> <p>Conversar-hi.</p> <p>Consolar-les quan estan tristos o tristes.</p> <p>Abraçar-les i fer-los petons.</p> <p>Llevar-se a la nit quan es desperten.</p> <p>Fer-los companyia.</p> <p>Acompanyar-les quan estan a l'hospital i, si cal, a les visites mèdiques o d'infermeria.</p> <p>Ajudar-les en les activitats de la vida diària: llevar-se, vestir-se, higiene personal, etc.</p> <p>Ajudar-les a menjar.</p> <p>Administrar medicaments.</p> <p>Realitzar determinades cures.</p> <p>Altres.</p>

Actualment, el treball no remunerat de cura encara recau majoritàriament en les dones. Així, com que no es reparteix equitativament entre els membres de la llar, ni és atès de manera suficient per les institucions públiques, es converteix sovint en una sobrecàrrega.

Càrrega mental femenina

La càrrega mental femenina fa referència a totes les tasques relacionades amb la planificació, organització, previsió, coordinació i presa de decisions de les tasques domèstiques. També es refereix a la cura emocional dels vincles familiars i socials.

La doble jornada laboral¹⁰

Es tracta de la doble càrrega de treball que pateixen les dones en haver de compaginar, per manca de corresponsabilitat i conciliació, el treball remunerat de l'àmbit laboral amb el treball no remunerat de l'àmbit domèstic. La doble jornada no significa només un nombre més gran d'hores de treball; també suposa una divisió emocional entre les exigències de la feina i les demandes de la família.

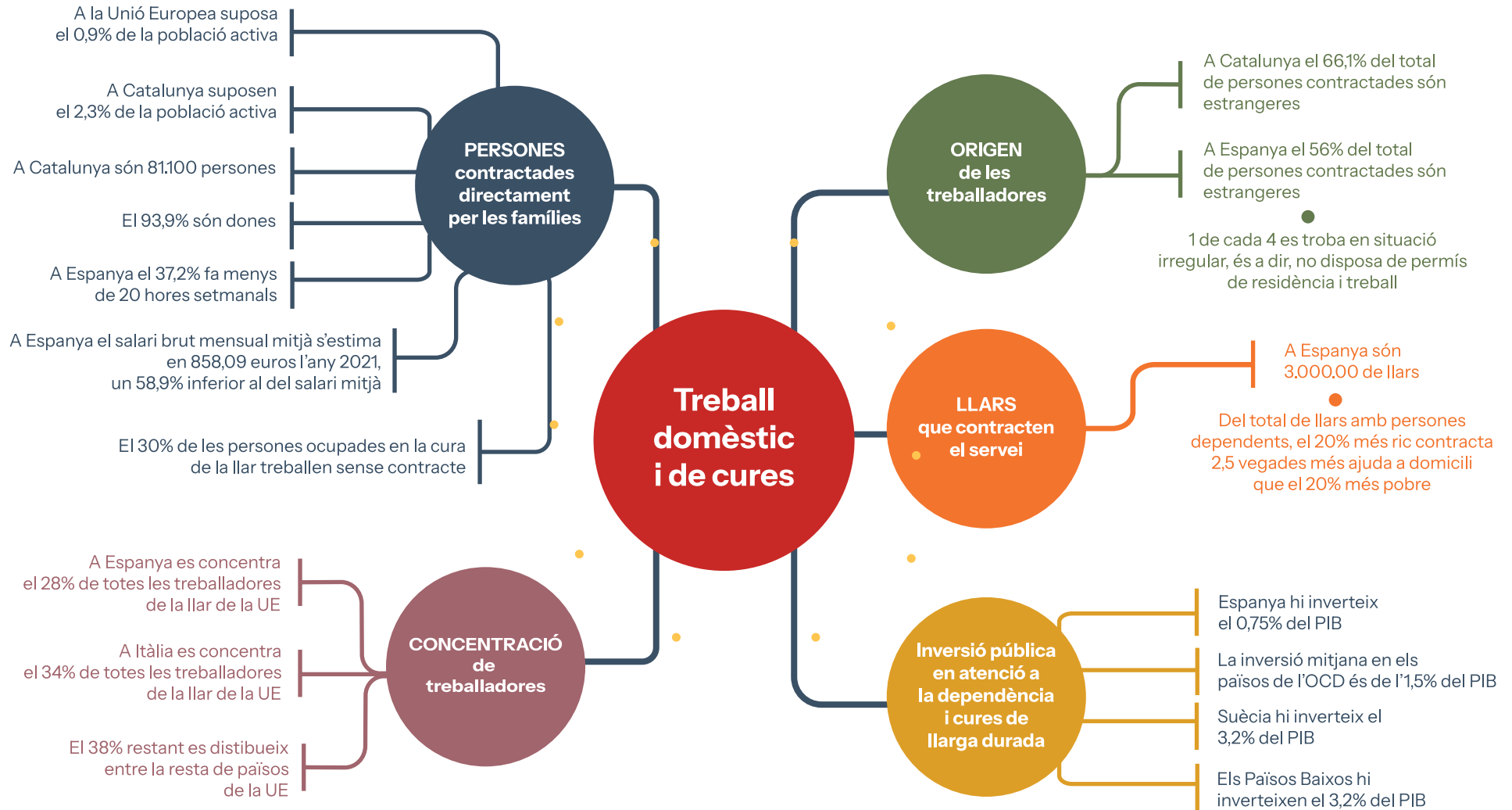
La triple jornada laboral

Aquest terme es va encunyar a l'Amèrica Llatina per destacar el paper de moltes dones que, a més a més de la seva participació en el mercat laboral (formal o informal) i de l'assumpció de les cures familiars, participen en associacions, sindicats o moviments socials, com organitzacions veïnals, grups d'ajuda mútua, etc. Aquesta tercera activitat els implica un enorme esforç, però és vital per assolir un benestar superior en la comunitat. Aquest treball continuat provoca que les dones tinguin poques possibilitats de desenvolupar altres facetes de la vida, de gaudir del temps lliure i del descans. Tenen menys temps per a elles i també més dificultats per formar-se i progressar laboralment.

¹⁰ CONCILIA 2 (2019), «[Doble carga laboral: la mujer en el empleo](#)» [en línia]. [Consulta: 5 febrer 2024]

Tot això, en conjunt, augmenta la predisposició a patir accidents, emmalaltir o convertir en cròniques afectacions ja existents. Aquest deteriorament de la salut no es manifesta només en l'àmbit físic, sinó també en el mental: esgotament, angoixa, estrès... Aquests riscos romanen invisibles, els seus efectes es van acumulant i acaben tenint conseqüències a llarg i curt termini.

Com ha evolucionat el treball domèstic a Espanya?^{11, 12}

D'altra banda, les dones també tradicionalment han desenvolupat treball remunerat efectuant cures per a altres famílies; en aquest sentit i des dels anys vuitanta, a mesura que les dones s'han incorporat massivament al món del treball, el nombre de dones dedicades al treball a la llar i a les cures per a famílies particulars a Espanya ha augmentat en 200.000.

Aquestes dades demostren el creixement del nombre de treballadores a Espanya. Les males condicions laborals associades al treball domèstic i de cures són especialment greus en els grups socials més vulnerabilitzats, com els formats per les dones immigrants i les immigrants en situació irregular. Aquest fet provoca les anomenades cadenes globals de cures.

Les cadenes globals de cures

Moltes llars externalitzen el treball de neteja i de cures, tot ocupant principalment dones, normalment immigrades, i sovint en situació precària. Fruit d'això han aparegut en les darreres dècades el que s'anomenen les cadenes globals de cures: aquestes dones immigrades han deixat familiars dependents al seu país d'origen, sovint també a càrrec d'altres dones, per venir aquí a treballar atenent altres persones. Part del salari que reben és enviat als països d'origen per al manteniment dels familiars que hi han deixat.

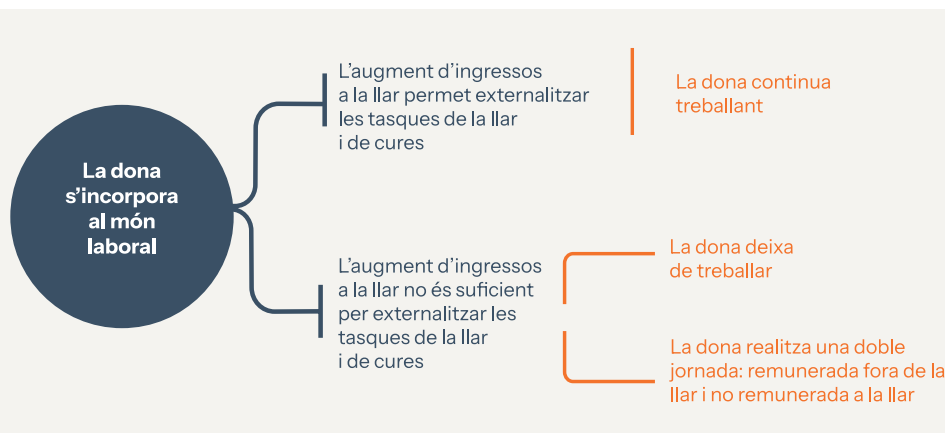

El relleu en les tasques de cura

A Catalunya, aquesta externalització també ha anat evolucionant, com es mostra a grans trets a continuació:

- Fins als anys quaranta del segle xx, les noies de classe obrera, del camp o bé òrfenes, sovint eren enviades per les seves famílies a servir a cases benestants.
- A partir dels anys quaranta i fins als noranta, aquestes noies són substituïdes per d'altres provinents d'Andalusia, Extremadura, Galícia i altres comunitats.
- Als anys noranta, aquest relleu correspon a les dones immigrades des d'altres països (Amèrica Llatina, Àfrica i Europa de l'Est).

El progrés social de les unes ha facilitat la incorporació de les altres al servei domèstic i de cures.

¹¹ BENACH J. et al. (2023), *Precariedad laboral y salud mental. Conocimientos y políticas*, Ministerio de Trabajo y Economía Social, p. 17 [en línia]. [Consulta: 23 gener 2024]

¹² Observatori del Treball i Model Productiu (2022), *Situació del treball de la llar i les cures a Catalunya*, Departament de Treball, p. 4 [en línia]. [Consulta: 2 febrer 2024]

Reconfiguració del treball domèstic i de cures¹³

La incorporació massiva de les dones al mercat de treball ha comportat la reconfiguració del treball domèstic i de cures durant les últimes dècades. Però no ha anat acompanyada paral·lelament d'una suficient adaptació de les polítiques públiques. Això ha generat, per una banda, enormes desequilibris i precarietat entre les dones, i una gran desatenció de necessitats de cures, per l'altra.

L'escassa inversió pública en cures ha tingut com a conseqüència, per fer compatible la incorporació de les dones a la feina, l'externalització a baix cost d'alguns dels treballs més essencials de la nostra societat, com són les tasques de la llar i de cures, amb la qual cosa ha augmentat el sector de les treballadores de la llar.

Cal tenir en compte, d'altra banda, que el nivell d'ingressos de les llars origina injustícies. En els casos que aquesta externalització per part de les famílies no ha estat possible, l'actual sistema ha facilitat que les dones es retirin totalment o parcialment de l'ocupació remunerada, fet que impedeix *de facto* la incorporació de les dones al mercat de treball en igualtat de condicions que els homes, que majoritàriament continuen sense exercir de cuidadors. No s'ha de perdre de vista que en els països familiaristes del sud d'Europa (Itàlia i Espanya), és a dir, aquells on les famílies assumeixen bona part de les responsabilitats de cura i l'estat del benestar és més dèbil, l'expansió del treball a la llar ha estat molt més gran.

Per què la desigualtat de gènere és una causa important de la precarietat?¹⁴

Els rols de cura juguen un paper crucial en les desigualtats de gènere que causen la precarietat laboral. Un dels principals factors darrere del nombre superior de dones en feines precàries és la quantitat desproporcionada de temps que dediquen al treball domèstic i de cures no remunerat. El fet de no reconèixer que aquesta dedicació afecta la seva posició en el mercat laboral provoca la discriminació laboral. El treball remunerat reflecteix aquesta divisió, amb les dones concentrades en ocupacions que reproduïxen el seu

¹³ BENACH, *op. cit.*, p. 17.

¹⁴ BENACH, *op. cit.*, p. 18.

rol tradicional a la llar: serveis sanitaris, sociosanitaris, socials o de neteja, sectors molt feminitzats on el treball precari és molt freqüent.

La feminització de determinades professions¹⁵

L'any 2021 les dones ocupades desenvolupaven la seva activitat majoritàriament en el sector serveis, on treballaven 8.099.100 dones, el 88,8 % de les dones amb feina. La presència de la dona és majoritària en les cinc branques d'activitat que mostra el quadre següent. Exceptuant la quarta, la resta es poden considerar extensions de tasques de cura:

Activitats	Dones	Homes
A la llar	87,8 %	12,2 %
Sanitàries i serveis socials	77,2 %	22,8 %
Educació	68,1 %	31,9 %
Administratives	54,5 %	45,5 %
Hoteleria	53,1 %	46,9 %

La segregació de gènere redueix les opcions de vida, educació i ocupació de les dones, condueix a la desigualtat salarial i limita la carrera professional i les oportunitats d'ascens laboral.

La meitat de les persones d'ambdós sexes que treballen a temps parcial assenyalen les raons següents:

- No haver pogut trobar un treball a temps complert.
- Les obligacions familiars.
- La cura de menors o de persones adultes amb malalties o discapacitats.

En el segon i el tercer motiu cal tenir en compte que, en el cas de les dones, hi dediquen cinc vegades més temps que els homes.

¹⁵ Subdirección General de Estadística y Análisis Sociolaboral (2022), [La situación de las mujeres en el mercado de trabajo 2021](#), Ministerio de Trabajo y Economía Social, p. 15-16 [en línia]. [Consulta: 2 de febrer]

Problemes associats al rol de cuidador/a informal¹⁶

El 37 % dels cuidadors i el 34,1 % de les cuidadores principals informals¹⁷ manifesten que tenen problemes econòmics i professionals derivats d'aquest rol.

Problemes econòmics per no treballar	22,7 %
Haver hagut d'abandonar el treball remunerat	12,9 %
Repercussions a la vida professional per manca de realització	7,4 %
Reducció de jornada laboral per compatibilitzar-la amb les tasques de cura	6,5 %
Problemes per complir l'horari laboral	5,2 %

A més a més, el 80 % de les persones cuidadores principals¹⁸ afirma que no disposen de temps per gaudir de lleure ni de la vida familiar a causa del seu rol de cures, sense que hi hagi diferències de gènere.

Paral·lelament, les treballadores domèstiques, les de serveis d'atenció domiciliària i la majoria de les que treballen en escoles infantils o residències de persones grans solen tenir un treball precari. Això no obstant, a Espanya en els darrers anys i gràcies a diversos canvis legislatius, s'ha reduït la precarietat laboral entre les persones prestadores de serveis domèstics i de cures.

El valor del treball domèstic¹⁹

El valor econòmic del treball domèstic i de cures no remunerat de les llars a Catalunya és de 50.321 milions d'euros a preus corrents de 2015. Per fer aquest càlcul, s'ha seguit la següent fórmula:

Les dones aporten el 67 % del treball domèstic (33.715 milions d'euros), comparat amb només el 33 % dels homes (16.606 milions d'euros). És a dir, els homes aporten la meitat que les dones en el treball domèstic i de cura valorat econòmicament.

Si considerem les tasques domèstiques en el PIB de Catalunya, aquest passaria de 214.927 milions d'euros a 265.248 milions el 2015, és a dir, augmentaria en 50.321 milions d'euros, el que significa un increment del 23,4 %.

El deute de cures²⁰

Segons Cristina Carrasco Bengoa i altres:

«[...] no és exactament un deute, sinó una responsabilitat social de cuidar assumida desigualment per les dones que té tres dimensions, separables a efectes analítics però no en l'experiència de la vida quotidiana. Per una banda, és una donació realitzada per les dones per raó del valor —aprens des de la seva experiència— que atorguen a les activitats de cures; en segon lloc, és una obligació imposada a les dones construïda des de les relacions patriarcals, i, finalment, és un espoli o explotació del treball de les dones realitzat pel capital, del qual també se n'aprofita el sector masculí de la població [...]»²¹

¹⁶ BENACH, *op. cit.*, p. 18.

¹⁷ S'anomena cuidador o cuidadora informal o no professional, o curador o curadora, aquell familiar o aquella persona que atén de manera continuada una persona en situació de dependència i amb la qual està vinculada afectivament.

¹⁸ És la persona que més s'ocupa de la cura d'un familiar. La relació és molt estreta i habitualment viu en el domicili de la persona.

¹⁹ (2017), *Quantificació econòmica del treball domèstic i de la cura de persones no remunerat a Catalunya. Any 2015*, Observatori Dona Empresa Economia – Cambra de Comerç de Barcelona – Institut Català de les Dones [en línia]. [Consulta: 5 febrer 2024]

²⁰ També descrit com a deute de gènere o deute patriarcal.

²¹ CARRASCO BENGUA, C. *et al.* (2014), «Expolio y servidumbre: apuntes sobre La llamada deuda de cuidados», *Revista de Economía Crítica*, n° 18, segundo semestre 2014, ISSN 2013-5254 [en línia]. [Consulta: 13 febrer 2024]

Evolució legislativa del règim de les treballadores de la llar a Espanya

1931	La <i>Ley de Contratos de Trabajo</i> reconeix el servei domèstic com a activitat laboral. ²²
1939	El règim franquista retorna el treball domèstic a la situació anterior a 1931.
1959	Es crea el Montepío Nacional del Servicio Doméstico, depenent de l'Instituto Nacional de Previsión, i sota l'orientació de la Sección Femenina, que estén per primera vegada un paraigua de seguretat social per a les treballadores.
1980	L'Estatut dels Treballadors reconeix els drets de les treballadores de la llar, tot i que no els va atorgar el mateix estatus que a altres professionals.
2011	S'actualitza, s'adequa i modernitza el sistema de Seguretat Social i s'estableix una sèrie de drets laborals per a les treballadores de la llar, com el dret a un salari mínim, vacances pagades i Seguretat Social.

2013	Les persones treballadores incloses en el Sistema Especial per a Treballadores de la Llar que prestin els seus serveis durant menys de seixanta hores mensuals per ocupador hauran de formular directament la seva afiliació, altes, baixes i variacions de dades quan així ho decideixin amb aquests ocupadors.
2018	S'inclouen les treballadores de la llar en el règim general de la Seguretat Social.
2022	S'equiparen les condicions de treball i de Seguretat Social de les persones treballadores de la llar familiar a les de la resta de persones treballadores per compte d'altri. S'incorpora l'obligatorietat de la cotització per desocupació.
2023	L'ocupador passa a ser l'únic responsable davant de la Tresoreria General de la Seguretat Social de tramitar l'alta o la baixa, comunicar totes les variacions de jornada, el tipus de contracte o les retribucions que es produeixin i de pagar les quotes de la Seguretat Social.

Tenint en compte que la majoria de les persones treballadores domèstiques són dones, l'aprovació d'aquesta última norma suposa un pas efectiu i imprescindible cap a la consecució de la igualtat de gènere al món del treball i l'exercici efectiu de la igualtat de drets i de protecció de la dona davant la llei.

És coherent amb el principi d'igualtat de tracte en les condicions de treball i d'oportunitats en l'accés a l'ocupació, a la formació i a l'ascens professional.

²² ARCHIVO GENERAL DE LA ADMINISTRACIÓN (2021), [Mujeres invisibles, mujeres trabajadoras. Las empleadas del hogar en lucha por la igualdad](#), Ministerio de Cultura [en línia]. [Consulta: 2 febrer 2024]

L'home xampinyó²³

És aquell que apareix cada matí al seu lloc de treball, esmorzat i descansat, amb la roba neta, la qual l'esperava pulcrament disposada a l'armari i amb la certesa que tornarà a una casa on no faltará el sopar i potser els seus infants ja estaran dormint. Com els bolets que broten del no-res a la terra, de la mateixa manera brota diàriament l'home xampinyó. Tanmateix, darrere seu deixa un rastre de cures, un treball invisible i poc reconegut, que és el que permet poder exercir el seu en les millors condicions.

²³ ZUGASTI HERVÁS, I. (2021), «El derecho (humano) a cuidar y las nuevas masculinidades», *Revista con la a*, N° 74 - *Laberintos de la masculinidad* [en línia]. [Consulta: 28 febrer 2024]

Dones i cures en primera persona

Autora: Márcia Botelho de Oliveira

Aquest article parla en primera persona de com les cures han afectat històricament la vida de les dones. És una breu aproximació a l'experiència de tretze dones que han treballat a Tàrraga en el servei domèstic i de cures des de mitjan segle xx fins a l'actualitat, tant en l'economia submergida com en els serveis que professionalitzen aquestes cures.

Un agraïment a totes elles: Norma B. Alarcón Espinola, Emilse Coral Muñoz, Soukaina El Yazidi Fadil, Carmen García Martínez, Paquita Hidalgo, Soumia Hrarouch, María del Valle Macías González, Elena Miñarro Gómez, Maribel Niubó Gomà, Pepi Pareja Alcázar, Olha Pereima, Encarna i Sagrario Reyes Pérez i Olga L. Sarmiento García.

La senyora Valle va arribar a Tàrraga amb dinou anys l'any 1960 provinent d'Écija, Sevilla, i explica l'inici de la seva vida laboral:

«Veníem amb una maleta d'aquelles antigues, una mica de roba... era el que hi havia en aquella època. Va ser la immigració en massa, molta immigració, molta, molta [...]. Jo vaig arribar a Tàrraga al 12 de setembre i el dia 24 ja estava treballant [...]. Doncs bé, jo he estat servint tota la vida, tota la vida fent de minyona.»

Aquesta també va ser la realitat de la senyora Paquita que l'any 1957, amb tretze anys, va arribar a Tàrraga procedent de la Puebla de Don Fadrique, Granada:

«Comencem a treballar, com que hi havia treball, comencem a treballar. A mi, amb quinze anys, em van posar a servir i hi vaig estar fins que em vaig jubilar. Després de casada, de tenir els meus fills, encara vaig continuar.»

Amb una feina informal com aquesta de minyona, les condicions de treball eren de molta precarietat, deixaven les treballadores en un estat de desprotecció, de drets mínims, amb una remuneració inestable, llargues jornades, vacances inexistents, sense horaris ni dies de descans ben definits:

«Tenia permís per sortir cada quinze dies... un diumenge sí i un altre no, sortíem de passeig i a la nit havíem de tornar a la feina [...]. Perquè a la feina jo havia de fregar fins i tot els diumenges, havia de fregar el terra de genolls, perquè no volien la fregona. Els genolls els tenia negres. Me'ls he posat blancs ara de gran, posant-me una crema, però els tenia negres, negres.»

La senyora Encarna, originària de Guadix, a la província de Granada, va venir a viure a Tàrraga l'any 1957, amb onze anys, i explica sobre el seu salari:

«Jo la primera feina que vaig aconseguir va ser al cap de quinze dies d'arribar aquí, una [casa] on anava cada dia una hora i mitja, a 10 pessetes l'hora que em pagaven. Doncs en vaig anar agafant més, més, més i així. Aquesta és la meva vida.»

D'esquerra a dreta: Elena, Maribel i Pepi

Històricament, ser minyona estava relacionat amb l'èxode rural, la pèrdua de la infància, poquíssimes oportunitats de desenvolupament com a ésser humà i una situació anàloga a l'esclavitud. La senyora Valle incideix en les oportunitats que va perdre a causa de la manca de possibilitats, ja que l'única sortida era anar a servir com a minyona:

«Mai he tingut l'oportunitat d'estudiar perquè amb catorze anys jo ja estava servint, ja estava treballant en una casa, ja estava fregant terres i plats, fregant de tot [...]. T'ho dic de veritat, sincerament, no em fa vergonya, però ho he envejat molt, molt, molt, que jo mai he anat a escola i ho envejava com no t'ho pots imaginar. Veia les nenes que anaven, per exemple, a l'escola amb el seu uniforme. Jo voldria ser com aquestes nenes.»

Pensant amb les oportunitats perdudes a causa de la manca d'estudis, es podria considerar que, amb una alta qualificació acadèmica, la vida laboral de les dones que venen d'altres localitats seria més pròspera, fet que permetria que arribessin a assolir la plenitud de drets laborals. Però, és clar, suposadament des dels anys seixanta fins a l'actualitat, les coses són molt

D'esquerra a dreta: Márcia i Soumia

diferents. Avançant en el temps, amb la primera dècada del segle va arribar la globalització, la informació es va tornar més democràtica i accessible, i així les dones immigrades van començar a arribar de més lluny. Si als anys seixanta la immigració procedia del sud d'Espanya, com les senyores Valle, Paquita i Encarna, fa vint anys es va intensificar l'arribada de dones d'altres països. Però, i ara com són les oportunitats?

Aquest tema l'explica l'Olha, ucraïnesa, de quaranta-tres anys i que en fa dos que viu a Tàrrrega.

«Jo vaig estudiar economia internacional [...] vaig treballar vint anys com a economista a l'ajuntament [a Ucraïna], davant d'un l'ordinador, de la meua professió. [...] Aquí [a Tàrrrega] treballo amb la neteja. El meu primer treball era netejar una casa rural i de cambrera. Ara, amb la neteja a l'Ajuntament. I vaig començar fa molt poc a l'Associació Alba, també amb la neteja.»

La Soukaina, marroquina de vint-i-cinc anys, ja va arribar a Tàrrrega de petita, quan en tenia set, i ha cursat tota la seva vida acadèmica aquí. Va estudiar ESO i batxillerat a Tàrrrega i va cursar el grau de Dret a la Universitat de Lleida.

Actualment, fa un màster de Seguretat Internacional. Encara que hagi estudiat aquí i no tingui necessitat de convalidació de títols, ella explica:

«Com a primera feina he tingut la de cuidar una dona gran. Ha sigut una experiència molt bonica, per molt que ja t'ho dic, no pertany als meus estudis, no pertany al nivell acadèmic a què jo aspirava i amb el qual arribaria a un millor nivell laboral, però ha sigut una experiència molt bonica [...]. Vaig treballar com a cangur, com a professora de repàs, però, per exemple, com a cuidadora de gent gran hi vaig estar pràcticament quatre anys.»

Aquí es percep que de l'any 1960 fins ara no hi ha hagut molts canvis o augment d'oportunitats pel que fa al servei domèstic o de cures. El treball de cures continua com a sector poc atractiu per a les persones autòctones, perquè és un treball relacionat amb la pèrdua tant de drets laborals com d'estatus social. Encara que hagi passat molt de temps des dels fets que ens van explicar les senyores Valle, Paquita i Encarna, la porta d'entrada del mercat de treball per a les dones que arriben d'altres indrets continua relacionada amb les tasques de cures.

No obstant això, no són sempre problemes legals o burocràtics els que impedeixen que les dones assoleixin oportunitats i drets laborals. Aquesta és la situació viscuda per l'Emilse, una dona colombiana amb permís de residència i treball, que tot i complir les exigències del govern, tampoc ha pogut disposar d'un contracte de treball de manera continuada, amb la corresponent cotització a la Seguretat Social i els drets que això genera:

«Sempre he tingut treball, desgraciadament no em contractaven, no em contractaven, en els últims anys mai he tingut l'oportunitat que em contractessin. No em sentia bé, no, perquè no estava contractada, perquè no estava cotitzant, perquè no tindria una jubilació bona. [...] I ara estic vivint del que em paga el govern, de la jubilació no contributiva.»

L'Emilse té setanta anys, en fa vint-i-dos que viu a Tàrraga i està jubilada, però es troba amb una de les conseqüències més dures d'haver treballat de manera irregular: insuficient cotització a la Seguretat Social, que té com a resultat una pensió reduïda, ja que no és contributiva. A més de la jubilació, hi ha altres conseqüències a la vida de les dones responsables de tasques de cures que no queden cobertes per una feina formal. Per exemple, no tenen dret a la baixa mèdica en cas que es trobin malament i no puguin anar a la feina.

la Soukaina

L'Olga és colombiana, té cinquanta-tres anys i des de l'any 2000 viu a Tàrraga. Ella explica que va anar a treballar moltes vegades sense trobar-se bé, ja que no es podia permetre el «luxe» de no anar a treballar perquè això suposava una reducció del salari.

«Això és el que passa amb aquests treballs, que, és clar, quan estàs malalta no cobres, perquè tu cobres per hores. Hi havia vegades, si tenia febre o el que sigui, que m'hagués hagut de quedar a casa, però anava a treballar. Perquè penses: si no trabajo, no entren diners a casa.»

Amb la pandèmia de la covid, aquestes dones també van patir, perquè moltes es van trobar amb un estat de salut molt greu i no podien complir els requisits de les seves feines. La Soukaina explica la seva experiència:

«Vaig passar per la covid, vaig tenir la covid. No vaig anar a treballar, llavors no cobres. No té cap secret, o sigui, és dur, és dur. Ningú et dona la mà: si no treballes, no cobres i ja està. No tens res, no tens ni una baixa, ni una alta ni res, aquí t'has quedat, sola.»

Una situació comuna per a totes les dones entrevistades és que cap d'elles ha rebut una paga extra a la vida. Quan va escoltar la pregunta, la Soukaina es va posar a riure:

«Pagues extres? I ara! [Riu molt.] Ara el meu somni és continuar cobrant el que cobro, i ja està, no demano més, ara mateix només demano una feina que em deixi treballar amb el mocador i ja està, res més. No cal que em donin les pagues extres; jo, si he de treballar sempre així, sense pagues extres, cap problema. [...] Vull el mínim, jo vull treballar, no vull viure amb l'esforç dels altres.»

A Espanya, com en molts altres països europeus, hi ha hagut una substitució continuada de dones autòctones per dones vinculades a successives «onades» migratòries en el sector domèstic. Moltes famílies i empreses, amb la intenció de gastar els mínims recursos econòmics possibles, opten per treballadores de la llar immigrants que, per aquesta condició, renunciïn a molts dels seus drets.

Parlar de feines fora del sistema de la Seguretat Social també és parlar d'exclusió i riscos de pobresa a mitjà i llarg termini, a més del tema de la sostenibilitat del mateix sistema de la Seguretat Social. Des de la senyora Valle, que va arribar a Tàrrega l'any 1960, es veu que sovint no es garanteixen els drets de les dones responsables de les tasques de cures, a més d'altres obstacles legals i burocràtics, les dificultats d'adaptació als nous costums, llengua, clima, etc. Entre totes les entrevistades hi ha una gran preocupació i consciència de la importància de cotitzar pensant en el futur. L'Emilse i la Soukaina expliquen:

«Algunes vegades vaig tenir contracte, altres vegades no, altres vegades treballava en negre. Desafortunadament, jo no voldria haver treballat en negre, perquè, és clar, tothom vol arribar a tenir una bona jubilació i no estar pensant com m'ho faré per viure [...]. Jo vaig cotitzar, però vaig cotitzar pocs anys.»

«Aquests dies ho estava comptant i és molt trist, perquè comptes el que realment vas treballar i el que en realitat has cotitzat... i és no res! [...] T'ho dic ja literalment, no he cotitzat ni un any i treballo des del segon any de carrera.»

l'Emilse

Però ara és necessari considerar el fet que aquestes dones que treballen en tasques de cures per a altres famílies moltes vegades són les responsables de les cures a casa seva. Per tant, encara que tinguin una feina legalitzada amb un contracte de treball, a causa de les tasques de cures amb la família pròpia, les dones pateixen per culpa de la doble o fins i tot triple jornada de treball. En aquestes circumstàncies, es veuen obligades a deixar la feina, com és el cas de l'Olga:

«Llavors, em vaig dedicar a treballar només a les cases quan vaig sortir de la gasolinera [feina legalitzada], així tenia diverses cases... Llavors em donava, podia organitzar-me millor per atendre també la casa i els nens [...]. No surt a compte treballar a una empresa, això perquè, és clar, si treballes, et toca pagar a una persona per cuidar els teus fills petits. I quan vam venir, els nostres fills eren petits.»

La dificultat de conciliar la vida laboral amb les cures dels fills i el servei domèstic fa que moltes dones busquin feines amb una jornada laboral més reduïda. Aquest és el cas de l'Elena, de cinquanta-quatre anys, i de la Maribel, de cinquanta-dos anys, dones catalanes que treballen a un menjador escolar:

«Jo faig tres hores aquí [al menjador] i després l'altra jornada a casa que déu-n'hi-do... Ah, l'altra jornada a casa, ja tinc feina, ja.»

«Quan la meva filla petita era petita em va anar molt bé l'horari de migdia, perquè així la podia deixar a la llar d'infants, m'anava bé per portar-la, per recollir-la, per combinar-lo [...]. Ara que són més grans, ja no em necessiten, però bé, m'adapto, m'agrada.»

La Norma, de quaranta-quatre anys, és originària del Paraguai i viu aquí des de l'any 2007. Abans d'estar a un menjador, va tenir moltes feines, però totes amb uns horaris que li permetessin conciliar-les amb la seva filla:

«Jo, quan vaig arribar, com tots els que no tenim documentació, vaig començar a cuidar persones o treballar amb la neteja. [...] Això va ser al començament, fins que no vaig tenir... bé, després de tenir la documentació, també, perquè em quedava per netejar, i després anava fent menys neteja. Perquè, és clar, jo tenia una filla petita, llavors feia el que anava sortint.»

Actualment, les tasques de cures es reparteixen de manera desigual entre homes i dones. Quan s'investiga sobre les tasques de cures, siguin remunerades (quan una persona rep un pagament per desenvolupar-les) o no remunerades (la feina que es fa a la llar pròpia), es percep l'elevada presència de dones com a responsables d'aquesta mena de treball. Aquesta desigualtat es fa encara més pronunciada quan es tracta de la cura dels infants. Aleshores, quan una dona no pot dur a terme les tasques de cures, busca algú que les faci. Per qüestions econòmiques, quan es tracta de fills petits, es busca suport entre familiars, com és el cas de l'Olga:

«I amb els nens, organitzar-me amb la meva germana. [...] Quan una no hi era, l'altra es quedava. I alguna vegada, que això no està bé, que vam haver de deixar-los sols i bé, que gràcies a déu que no va passar res amb els nens.»

Tanmateix, si no disposen del suport d'un familiar pròxim, les dones que tenen millors condicions econòmiques busquen altres estratègies d'assistència, com guarderies, cuidadores particulars («cangurs») i menjadors escolars.

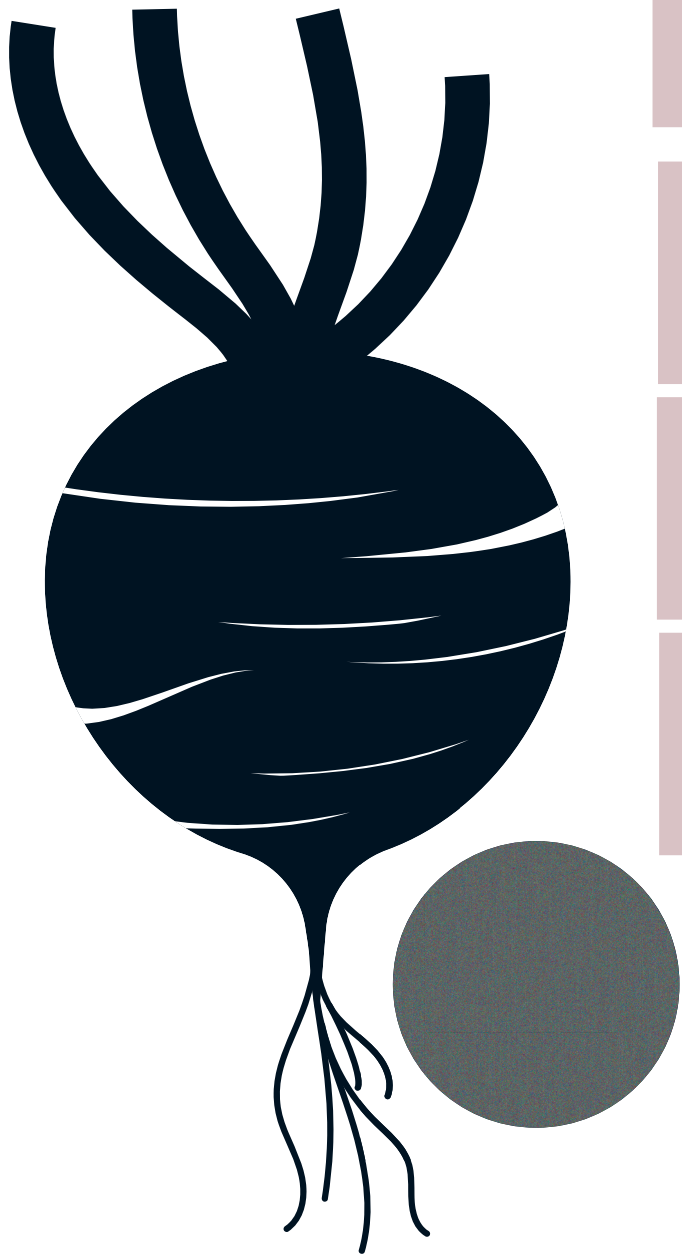

l'Olga

Així doncs, en la majoria de les famílies, quan una dona no pot fer-se responsable per les tasques de cures de la seva família, les farà una altra dona, sigui una familiar o una professional. Així que les tasques de cures, remunerades o no, continuen com a responsabilitats tradicionalment femenines.

Llavors es crea una relació entre les tasques de cures, la desigualtat de gènere, la precarietat econòmica de les dones i la legalització de dones immigrades. Les dones, immigrades o no, si no disposen de suport familiar, encara que vulguin una feina formal, no la poden acceptar, o han de renunciar a la jornada completa i, conseqüentment, al salari corresponent, per dedicar-se a les tasques de la llar i les cures amb els fills. Aquesta renúncia té conseqüències, com una renda baixa, treballs sense contracte, manca de drets laborals i, en el futur, una jubilació inadequada.

La diferència que es percep és que entre les dones immigrades la porta d'entrada a la vida laboral està relacionada amb les cures i moltes dediquen tota la vida a aquesta modalitat de treball sense contracte laboral. A més a més, amb freqüència les dones immigrades pateixen discriminació per raons ètniques i religioses, reben salaris molt baixos, sobretot tenint en compte la gran càrrega de feina que se'ls exigeix i, per la manca de contractació laboral, també s'incompleteixen els drets de les treballadores. L'estudi de les condicions en què es duu a terme el treball remunerat relacionat amb les tasques de cures requereix debats sobre qüestions de gènere, immigració i la valorització mateixa del treball.

E FÍ ME RA

Art efímer

Es denomina art efímer tota aquella expressió artística concebuda com a fugaç en el temps, és a dir, no permanent com a objecte artístic material i conservable. Pel seu caràcter perible i transitori, l'art efímer no deixa una obra perdurable.

Per què?

L'activitat amb què finalitzen els actes de commemoració del dia 8 de març del 2024 és la present proposta iniciada l'any 2023.

Per què ecofeminisme i art efímer? L'ecofeminisme ha trobat el seu espai en múltiples i variades disciplines acadèmiques: filosofia, ètica, literatura, dret, biologia, medi ambient, economia, desenvolupament, energia, art (pictòric, digital, performatiu...).

Davant l'ampli abast de l'anàlisi amb perspectiva ecofeminista, es proposa apropar l'ecofeminisme amb diferents activitats, tenint en compte que no tothom se sent interessat per les mateixes propostes ni aprèn de la mateixa manera:

Des de l'art efímer perquè:

Desapareix la petjada antropocèntrica amb el «retorn» a la mare terra.

Permet visibilitzar de forma participativa l'origen comú de la relació entre la dominació i l'explotació de les dones, la natura i la resta d'éssers vius.

Utilitza material perible i transitori sense generar ni deixar residus en l'entorn.

Ho acompanyem amb la II Mostra de Productes Vegans a causa de l'estreta relació entre ecofeminisme, antiespecisme i animalisme.

Conceptes

Animalisme

És el moviment de defensa dels animals com a éssers sensibles, en contra de la seva explotació i maltractament i a favor del reconeixement d'uns drets bàsics dels animals.

Antiespecisme

És la postura política contrària a l'especisme; promou l'alliberament animal i apel·la a contemplar els animals com a éssers sensibles que pateixen una discriminació, explotació i dolor injustificats.

Especisme

És la discriminació basada en una suposada superioritat de l'espècie humana per damunt de la resta d'espècies animals, en virtut de la qual es justifica l'explotació animal.

Veganisme

És la pràctica de minimitzar els danys a tots els animals. Requereix l'abstenció per a qualsevol ús dels productes animals, com la carn, el peix, els productes làctics, els ous, la mel, la gelatina, la lanolina, la llana, la pell, la seda, la camussa i el cuir. Alguns anomenen el veganisme com a base moral per als activistes dels drets dels animals.

Una de les instal·lacions artístiques de l'Efímera 2023 | **Analèpsia**, autora: Lluïsa Gabarra Labad

8M

Activitats del 6/Març al 8/Abril 2024

Totes les activitats estan incloses en els actes de commemoració del 8 M _Dia Internacional de les Dones

+info: www.ciudadaniatarrega.cat | www.tarrega.cat

Del 06/03
al 08/04

EXPOSICIÓ TEIXINT CURES

Organitza | Regidoria de Feminismes
CoHaboren | Associacions de Dones de Tàrrrega,
Foment Tàrrrega, EMD del Talladell

Plaça Major | Comerços de Tàrrrega | Bar local social del Talladell

Dv. 08/03
Plaça Major

12.00 h LECTURA DE LA DECLARACIÓ INSTITUCIONAL

Organitza | Regidoria de Feminismes
CoHabora | Associacions de Dones de Tàrrrega

Dv. 08/03
Espai MerCat
•Tàrrrega sona•

22:00 h PRESENTACIÓ DEL PRIMER ÀLBUM "Amor más que nunca"

de la rapera rural feminista **Bewis de la Rosa**

Organitza | Regidoria de Cultura

Ds. 09/03
P. de les Nacions
sense Estat

VI GAMVERRADA! Cultura popular i femenina al carrer amb bestiar i colles d'arreu

12:30h Inici de la VI GamVerrada amb vermut popular amenitzat per Laura Capdevila i Andrea Puig Dòria en acústic.

14:30h Dinar popular amb dos opcions a triar, apte per tothom, intolerants, vegetarianes, veganes, tietes, cosines i padrines. Afanya't i compra el tiquet.

17:30h Cercavila pels carrers de la ciutat i balls de llum amb: l'Oliba de Navàs, la Mulassa presumida de Vilanova i la Geltrú, la Mula de Sant Feliu de Llobregat acompanyada de les Timbales, la Milliciana de Cervera, les Gitanes de La Soll, el ball d'Arquets de Tàrrrega, els Gallers de la Barra i els gegants i les gegantes de les diferents escoles de la ciutat.

19:30h Concert a La Soll amb el grup Heura

Més info Instagram @somlaverreta | Organitza | Guixanet/La Verreta

Ds. 9/03
Biblioteca
Germanes Güell
Pl. Sant Antoni, 3
•Conferències km0•

11:30 h TAULA RODONA

Un diàleg entre dones migrades, amb:

Màrcia Botelho de Oliveira, doctora en Treball Social

Soukaina El Yazidi Fadil, llicenciada en Dret

Norma B. Alarcón Espinola, estudiant de psicologia, polifacètica i polivalent.

Organitza | Regidoria de Cultura,
Biblioteca Germanes Güell
CoHabora | Regidoria de Ciutadania

Dc. 13/03
Biblioteca
Germanes Güell
Pl. Sant Antoni, 3

19:00 h PRESENTACIÓ PÚBLICA DE LA CAMPANYA

19:30 h CONFERÈNCIA INAUGURAL:

La importància de les cures i el seu impacte

en la vida de les dones a càrrec de Màrcia Botelho de Oliveira, doctora en Treball Social

Organitza | Regidoria de Feminismes
CoHaboren | Biblioteca Germanes Güell

Ds. 16/03
Antic Escorxador
C. de la Solana, 6

DE 10:30 A 13:30 h
TALLER DE TINTS VEGETALS

a càrrec de la **Cooperativa Corremarges** dedicada a activitats al voltant de l'etnobotànica i l'estudi de les relacions entre societats humanes i comunitats vegetals, amb l'objectiu de protegir i millorar la biodiversitat tot recuperant i promovent els coneixements populars sobre la vegetació.

Organitza | Regidoria de Feminismes

Cal inscripció prèvia (places limitades):
feminismes@tarrega.cat
whatsapp 649 598 303

Dc. 20/03
Cinemes Majèstic
Av. Catalunya, 56

18:30 h
PROJECCIÓ DE CURTMETRATGES
SOBRE CURES

Un pessic de mel de Laura Castelo
(Lleida, Espanya, 2022) (20')
Ah gong de Clifford Mi
(Taiwan, 2019) (14')
Cuerdas de Pedro Solís García
(Espanya, 2013) (11')
Guillermina d'Aida E. Bueno Sarduy
(Cuba, 2019) (17')
Tula de Beatriz Silva
(Espanya, 2022) (12')

Organitza | Regidoria de Feminismes
Col·laboren | Circuït Urgellenc, Associació Galacticat

Ds. 23/03
Antic Escorxador
C. de la Solana, 6

DE 10:30 A 13:30 h
TALLER DE FOTOBRODAT

a càrrec de **Saskia Ramírez Romero** que ha dedicat tota la seva vida laboral al treball social tot i que ha mantingut una estreta relació amb l'art en les seves múltiples i diverses rames. Fa dos anys, gràcies a un col·lectiu de dones migrants entra en contacte amb l'art del brodat. Des de llavors de forma autodidacta he estat aprenent estils i tècniques diferents.

Cal inscripció prèvia (places limitades):
feminismes@tarrega.cat
whatsapp 649 598 303

Organitza | Regidoria de Feminismes

Dv. 05/04
Biblioteca
Germanes Güell
Pl. Sant Antoni, 3

19:00 h
PROJECCIÓ DE L'ENTREVISTA REALITZADA
a Fina Miralles pel [festival] NATURES'21
"Fina sembra, que uns altres ja recolliran"
i posterior presentació amb **Olga Tragant**.

Fina Miralles Nobell, artista plàstica conceptual catalana, ens explica la seva obra i vida i com de connectada està a la natura.
Olga Tragant, ballarina, coreògrafa, professora de dansa i moviment, formada sobretot als EUA. S'ha dedicat a la creació i exhibició d'espectacles i a la docència. A Barcelona crea i dirigeix **tragantDansa**, un espai dedicat a l'educació i la creació de la dansa.

Organitza | Regidoria de Feminismes
Col·labora | Biblioteca Germanes Güell

Activitats EI Talladell

Dv. 16/03
Espai Molí
C. de Sant Pere, 5

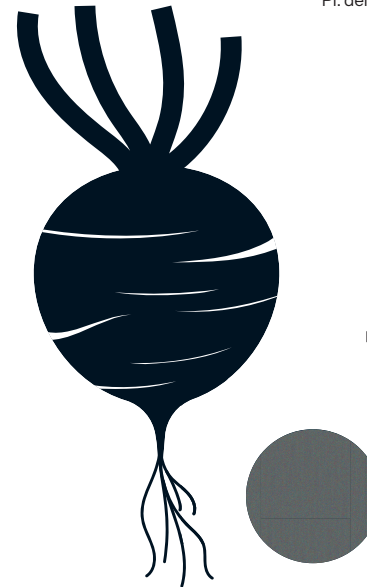
20:00 h
ESPECTACLE
Els dons de les dones
a càrrec de la companyia
Poker de laies

21:30 h
TAST D'ESCLOPS I VINS
de DO Costers del Segre
a càrrec de
Turisme Rural de Verdú

Organitza:
Associació de Dones
Verge del Pedregal

Col·laboren:
EMD del Talladell,
Ajuntament de Tàrraga,
Departament d'Igualtat i Feminismes

Ds. 06/04
d'11:00 a 14:00 h
EASD Ondara
Pl. del Centenari, s/n

EFÍMERA

Espai adaptat per a infants

Si necessiteu servei de canguratge per poder gaudir de totes les activitats sense els vostres infants, contacteu amb:
tempscures@tarrega.cat | whatsapp 607 353 716

ECOFEMINISME I ART EFÍMERA CABANES

Creació col·lectiva d'obres d'art efímer ecofeminista

Lideraran la construcció de les obres:

Bambusa

construcció de cabanes de bambú

Lluïsa Gabarra Labad

cobertura de les cabanes

amb teixit i tapís

Cooperativa Corremarges

tint de fibres vegetal per a la cobertura de les cabanes

Mostra de productes vegans

Podreu conèixer diferents productors/es vegans i degustar o comprar els seus productes.

14:00 h

Paella popular vegana

a càrrec del xef lleidatà **Victor Nicolau Roselló**

Podreu comprar el tiquet en el mateix recinte de l'EASD Ondara

De 15:00 a 16:00h

Bingo solidari a favor de la Protectora d'animals de Tàrraga i de TarreGats

Compreu els tiquets quan arribeu al recinte i col·laboreu amb aquestes entitats.

Organitza | Regidoria de Feminismes
Col·laboren | AADD, EASD Ondara, Cartaes
Regidoria de Serveis municipals,
Protectora d'animals de Tàrraga i TarreGats

Amb el suport de:

Un agraïment especial a les persones i entitats
que han col·laborat “teixint cures”:

Oumou Dieye,
António Fontanet Grimau,
Antoni Fontanet Serradell,
María del Carmen Martín Rodríguez,
Olha Pereima,
Carmen de la Rosa Martín
i Rosa M. Viladot Novell.

Càritas Parroquial de Tàrraga,
Cooperativa de lleure Quàlia,
Escola Maria Mercè Marçal,
Residència Sant Antoni,
Restaurant Tasty.

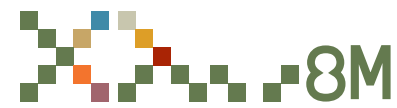
© de les fotografies Dani Hernández Marín
© de les entrevistes Márcia Botelho de Oliveira,
Sonia Olivares Merinos i Regidoria de Feminismes
© del disseny i la maquetació Rosa Colilles Bresco @lacoligràfica
© selecció dels textos i redacció Mireia Fontanet Viladot
amb la col·laboració de Paqui Aguilera Collado, Berta Castellà Pérez i Sònia Sans Carrera;
revisió, Jordi Civit Majoral
© de l'apartat “*Dones i cures en primera persona*” Márcia Botelho de Oliveira
© d'aquesta edició Ajuntament de Tàrraga – Regidoria de Feminismes
Correcció d'estil i ortotipogràfica: Albert Lavila Segura
El present document està subjecte a una llicència de Reconeixement-NoComercial 4.0
Internacional de Creative Commons. Se'n permet la còpia, la distribució i la comunicació
pública sense ús comercial, sempre que se'n citi la font.

Tàrraga, febrer del 2024

8M

gràcies

DIA INTERNACIONAL DE LES DONES _2024

**“Els treballs de cures són invisibles, però imprescindibles.
Tenen sexe, origen i classe social”**